

Evaluatie droogte en waterschaarste 2018

1. Inleiding

Vanaf 6 juli 2018 nam de gouverneur van de provincie Antwerpen verscheidene maatregelen (politiebesluiten) die een rechtstreeks gevolg waren van de zeer uitzonderlijke weersomstandigheden van de afgelopen maanden. Door een combinatie van hoge temperaturen en het bijna volledig uitblijven van neerslag, heeft Vlaanderen de afgelopen zomer zelden geziene droogte en waterschaarste gekend. Voor een meer feitelijke, maandelijkse beschrijving van de droogtesituatie zie [hier](#) (toestandsrapporten\toestandsrapporten VMM).

De genomen maatregelen situeren zich op 3 vlakken:

- 1) Vuur- en rookverbod in het kader van de (brand)veiligheid
- 2) Waterbesparende maatregelen en captatieverbod onbevaarbare waterlopen t.g.v. waterschaarste en verdroging
- 3) Captatie- en recreatieverboden kanalen t.g.v. aanwezigheid van blauwalgen

In deze nota wordt weergegeven hoe de gouverneur van de provincie Antwerpen is omgesprongen met de afgelopen droogteperiode. Deze nota geeft inzicht in de totstandkoming van de verschillende politiebesluiten (overwegingen, overleg,...), de manier waarop hierover gecommuniceerd is, en wat de vaststellingen op het terrein zijn geweest op het vlak van naleving en handhaving. In deze nota vindt u een evaluatie en overzicht van de belangrijkste concrete knelpunten en een aantal aanbevelingen.

2. Totstandkoming van de verschillende besluiten

Rook- en vuurverbod

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) trok op 01/07/18 de brandwaarschuwingsindex (BWI) voor het volledige grondgebied van de provincie Antwerpen op naar code rood. Na informeel overleg met de hulpverleningszones vaardigde gouverneur Cathy Berx op 06/07/18 een politiebesluit uit dat kampvuren verbiedt op het volledige grondgebied van de provincie Antwerpen, en dat roken en vuur maken verbiedt in natuurgebieden (zie bijlage 1). Eerder (eind juni) vaardigden een aantal burgemeesters (Mol, Geel, Retie,...) ook al een rook- en vuurverbod uit op advies van de brandweerzone Kempen.

Het rook- en vuurverbod werd op 17/08/18 opgeheven.

Waterbesparende maatregelen en captatieverbod onbevaarbare waterlopen

Na het eerste advies van de Vlaamse Droogtecommissie op 24/07/18, nam gouverneur Cathy Berx de voorgestelde waterbesparende maatregelen vrijwel onmiddellijk en nagenoeg integraal over in een politiebesluit (zie bijlage 2). Deze snelle implementatie van het voor de brede bevolking en lokale besturen bedoelde 'verspil – en sproeiverbod' strekte ertoe eenieder op te roepen tot zeer spaarzaam watergebruik. Tegelijk maakte deze snelle implementatie het mogelijk om op de kortst mogelijke termijn zicht en inzicht te krijgen in eventuele toepassingsproblemen (veilige organisatie van festivals, sport en andere evenementen, problematiek van de moestuinen...). Deze brede informatie was cruciaal voor een grondige bespreking van het advies van de Droogtecommissie op

de Coördinatiegroep droogte en waterschaarste provincie Antwerpen en de eventuele bijsturing en aanvulling van het eerste besluit van de gouverneur van 24/07/18.

Op 26/07/18 vergaderde voormelde Coördinatiegroep Droogte en Waterschaarste provincie Antwerpen¹ (verslag zie bijlage 10), over de verfijning van de waterbesparende maatregelen én over de invoering van het door de Droogtecommissie voorgestelde captatieverbod. Op basis daarvan werd het besluit van 24/07/18 aangepast (zie bijlage 3). De belangrijkste toevoeging was een captatieverbod op onbevaarbare waterlopen. Het voorstel van de gouverneur tot verfijning van de waterbesparende maatregelen werd integraal goedgekeurd.

Ten gevolge van het captatieverbod van 26/07 (onbevaarbare waterlopen) ontving gouverneur Berx een aantal gemotiveerde aanvragen tot modulering van de toepassing en handhaving van het captatieverbod met het oog op de bescherming van kostbare teelten én de opbouw van de nodige kennis en expertise met het oog op duurzame oplossingen voor te verwachten nieuwe periodes van droogte en hitte in Vlaanderen. In samenspraak met o.a. Boerenbond en de waterbeheerders werden 3 specifieke projecten aanvaard. Voor elk ervan werd een omstandig gemotiveerd kantschrift uitgewerkt m.b.t. de niet-handhaving van het captatieverbod onder strikte voorwaarden (aantonen behoefte; niet meer water gebruiken dan strikt noodzakelijk voor de teelt; aantonen dat er geen alternatieven beschikbaar zijn én rapportering van de manier waarop van de mogelijkheid gebruik is gemaakt met het oog op *lessons learned*), binnen welbepaalde gebieden. Voormelde aanpassingen op maat m.b.t. de handhaving van het captatieverboden en voormelde rapporten gelden als experiment. Uit de aan te reiken en te verwerken data en informatie zullen de nodige lessen worden getrokken m.b.t. de allicht aan de klimaatverstoring gelinkte droogteproblematiek. Zie bijlage 13 voor meer info over, en een eerste evaluatie van de kantschriften.

Op 13/08/18 kwam de Coördinatiegroep droogte en waterschaarste provincie Antwerpen opnieuw samen om een tussentijdse stand van zaken op te maken (verslag zie bijlage 11). Er werd collegiaal beslist om de geldende politiebepalingen te handhaven. Wél werd de periode waarin sproeien toegelaten was, uitgebreid met 2 uur 's morgens en 2 uur 's avonds (18u – 10u i.p.v. 20u – 8u), dit op uitdrukkelijk verzoek van de landbouwsector en ondersteund door de landbouwadministratie (Dept. LV) (nieuw politiebepaling zie bijlage 7).

N.a.v. het advies van de Vlaamse Droogtecommissie van 17/08/18, werden de waterbesparende maatregelen opgeheven. Het captatieverbod onbevaarbare waterlopen werd op 14/09/18 opgeheven na advies van de Droogtecommissie op 13/09/18.

Captatie- en recreatieverbod n.a.v. aanwezigheid blauwalgen

Het captatie- en recreatieverbod houdt in dat het verboden is om water te onttrekken voor het besproeien van gewassen en als drinkwater voor vee. Daarnaast is ook elke vorm van zachte recreatie (kajakken, kanovaren, vissen, waterski, wakeboarden,...) verboden. De politiebepalingen werden opgemaakt met als voorbeeld een gelijkaardig politiebepaling in West-Vlaanderen.

De captatie- en recreatieverboden werden uitgevaardigd op vraag /advies van de Vlaamse Waterweg (dit telkens n.a.v. een visuele vaststelling van blauwalgen). De vraag om een captatie- en recreatieverbod uit te vaardigen, werd telkens na maximaal enkele uren gehonoreerd. In geval van provinciegrensoverschrijdende kanalen werd afgestemd met betreffende provincie (Limburg).

¹ De coördinatiegroep droogte en waterschaarste in de provincie Antwerpen bestaat uit de waterbeheerders (Vlaamse Waterweg, VMM en provincie Antwerpen, polders), bekkensecretariaten, drinkwatersector, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, belanghebbende sectoren (Boerenbond, Natuurpunt), dienst Noodplanning en vertegenwoordigers van de 5 disciplines.

In de provincie Antwerpen is gekozen voor een trapsgewijze instelling van het (gedeeltelijk) captatie- en recreatieverbod. D.w.z. dat er niet meer dan nodig werd verboden, en dat er stelselmatig uitgebreid werd i.f.v. de noodzaak:

- 07/08: captatie- en recreatieverbod voor Kanaal naar Beverlo en deel van kanaal Bocholt-Herentals (bijlage 4)
- 09/08: uitbreiding captatie- en recreatieverbod van 07/08 naar volledige kanaal Bocholt-Herentals (bijlage 5)
- 10/08: uitbreiding captatie- en recreatieverbod 09/08 met kanaal Dessel-Turnhout-Schoten (bijlage 6)
- 23/08: uitbreiding captatie- en recreatieverbod 10/08 met het kanaal Dessel-Kwaadmechelen vanaf het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125) (bijlage 8)
- 13/09: opheffen captatie- en recreatieverbod van 24/08.

Op 27/08 organiseerde gouverneur Berx een overleg over de blauwalgenproblematiek met VMM, Vlaamse Waterweg, drinkwatersector, dienst Noodplanning, bekkensecretariaat en Agentschap Zorg en Gezondheid. Belangrijkste agendapunten waren de meest recente stand van zaken, de manier waarop de aanwezigheid van blauwalgen wordt opgevolgd, de afstemming tussen de vaststellingen van de VMM, het agentschap Zorg en Gezondheid en de Vlaamse Waterweg, en de wenselijke strategie om de maatregelen op te heffen. Er werd besloten om het verbod in de mate van het mogelijke in 1 keer op te heffen van zodra de meetresultaten dit toelaten (verslag zie bijlage 12).

Over het opheffen van het politiebepsluit blauwalgen werden op hoofdlijnen volgende afspraken gemaakt:

1. de verdere, continue controle op de aanwezigheid van cyanobacteriën gebeurt in eerste instantie via visuele controle door de terreinmedewerkers;
2. wanneer visueel geen cyanobacteriën meer vastgesteld worden, gebeurt een wekelijkse analyse via staalname van het gehalte aan microcystines (in Antwerpen door het PIH en Waterlink);
3. pas wanneer de concentratie aan microcystines twee opeenvolgende weken onder een niveau van 20 microgram per liter gedaald is (WHO-norm), wordt er vanuit gegaan dat de kwaliteit genormaliseerd is en het recreatie- en captatieverbod voor de betreffende waterloop kan opgeheven worden;
4. de politiebepsluiten ifv de opheffing van het captatie- en recreatieverbod worden in de mate van het mogelijke geclusterd genomen, d.w.z. voor meerdere vrijgegeven waterwegen (of delen ervan) via één besluit.

3. Communicatie

De Dienst Noodplanning informeerde de (betrokken) burgemeesters en politiezones meteen over elke nieuw of aangepast politiebepsluit.

Eind juli: politiebepsluit verbod kampvuren op het volledige grondgebied, en rook- en vuurverbod in natuurgebieden

- Afzonderlijke vragen burgers en journalisten beantwoord
- Gecommuniceerd via website www.cathyberx.be

24/07: Politiebesluit Waterbesparende maatregelen

- 24/07: Persbericht 'Door de aanhoudende droogte bijkomende waterbesparende maatregelen van kracht in de provincie Antwerpen'
- communicatie via website www.cathyberx.be en via www.provincieantwerpen.be
- Beantwoorden vragen burgers: mails en telefoons kabinet, Twitter en Facebook provincie Antwerpen
- Interviews ATV, Radio 1 en Radio 2, kranten

26/07 Nieuw politiebesluit waterbesparende maatregelen + captatieverbod onbevaarbare waterlopen

- PB 26/07: 'Nieuw politiebesluit waterbesparende maatregelen en captatieverbod onbevaarbare waterlopen van kracht in de provincie Antwerpen'
- Communicatie via website www.cathyberx.be en via www.provincieantwerpen.be
- Alle vragen, opmerkingen, bedenkingen ... werden verwerkt in een [uitgebreide Q&A lijst](#) opgemaakt door de gouverneur, haar kabinet, de dienst noodplanning en de diverse partners.
- afzonderlijke mailing naar de Antwerpse mediaredacties (ATV, RTV, GVA, RADIO 2, HLN, Nieuwsblad) met de vraag om de Q&A online te plaatsen
- Beantwoorden vragen burgers: mails en telefoons kabinet, Twitter en Facebook provincie Antwerpen
- Interview ATV, kranten
- Cameraploeg Sylvester Productions filmde Coördinatiegroep Droogte en Waterschaarste provincie Antwerpen van 26/07 in het kader van de opnames voor de documentaire: *De veiligheid van ons land*

07/08 Blauwalgen aangetroffen in kanaal Bocholt-Herentals en kanaal naar Beverlo

- PB 07/08: 'Blauwalgen aangetroffen in kanaal Bocholt-Herentals en kanaal naar Beverlo'
- Communicatie via website www.cathyberx.be en via www.provincieantwerpen.be
- 07/09: RTV-interview over situatie blauwalgen + visvijver Balen
- Vragen van burgers (vooral kajakclubs) beantwoord
- Aangepaste Q&A online

10/08 Nieuwe haarden van blauwalgen ontdekt in kanaal Dessel-Turnhout-Schoten

- PB 10/08: 'Nieuwe haarden van blauwalgen ontdekt in kanaal Dessel-Turnhout-Schoten'
- Communicatie via website www.cathyberx.be
- Vragen van burgers (vooral kajakclubs) beantwoord
- Aangepaste Q&A online

13/08 Nieuw politiebesluit behoudt waterbesparende maatregelen maar versoepelt uren voor gebruik regen- en/of grondwater (tussen 18u 's avonds en 10u 's ochtends) in provincie Antwerpen

- PB 13/08: 'Nieuw politiebesluit behoudt waterbesparende maatregelen maar versoepelt uren voor gebruik regen- en/of grondwater (tussen 18u 's avonds en 10u 's ochtends) in provincie Antwerpen'
- Communicatie via website www.cathyberx.be
- Aangepaste Q&A online

17/08 Aanpassingen politiebepsluiten in Provincie Antwerpen i.v.m. de droogte:

- Nieuw politiebepsluit heft waterbesparende maatregelen op;
- Eerdere captatieverbod onbevaarbare waterlopen en captatie- en recreatieverbod op drie kanalen blijven van kracht;

- Opheffing kampvuur, rook –en vuurverbod.

- PB 17/08: ‘Aanpassingen politiebepsluiten in Provincie Antwerpen i.v.m. de droogte: Nieuw politiebepsluit heft waterbesparende maatregelen op; Eerdere captatieverbod onbevaarbare waterlopen en captatie- en recreatieverbod op drie kanalen blijven van kracht; Opheffing kampvuur, rook –en vuurverbod.’
- Communicatie via website www.cathyberx.be en via www.provincieantwerpen.be
- Aangepaste Q&A online

23/08 Bijkomend captatieverbod en verbod op zachte recreatie voor Kanaal Dessel-Kwaadmechelen

- PB 23/08: ‘Nu ook blauwalgen in deel van kanaal Dessel - Kwaadmechelen: bijkomend recreatie –en captatieverbod van kracht’
- Communicatie via website www.cathyberx.be
- Aangepaste Q&A online

14/09 Nieuw politiebepsluit opheffing captatieverbod onbevaarbare waterlopen in provincie Antwerpen

- PB 14/09: ‘Nieuw politiebepsluit opheffing captatieverbod onbevaarbare waterlopen in provincie Antwerpen’
- Communicatie via website www.cathyberx.be
- Aangepaste Q&A online

20/09 Opheffing van het verbod op zachte recreatie en het captatieverbod op de kanalen van provincie Antwerpen

- PB 20/09: ‘Opheffing van het verbod op zachte recreatie en het captatieverbod op de kanalen provincie Antwerpen’
- Communicatie via website www.cathyberx.be

4. Impact, handhaving en opvolging

Zowel bij het politiebepsluit houdende het vuur- en rookverbod als bij de verschillende politiebepsluiten met betrekking tot de waterbesparende maatregelen en het captatieverbod, werden afspraken gemaakt rond registratie van meldingen en handhaving. Deze afspraken werden gemaakt met de Coördinatie en Steundirectie van de Federale Politie (CSD) en met vertegenwoordigers van de lokale politie.

De registraties van de CSD geven een overzicht van de meldingen voor beide politiebepsluiten van 26/7 tot 17/8. Voor het rook- en vuurverbod moeten de meldingen aangevuld worden op basis van de informatie van de politiezones².

² Op moment van schrijven hebben we info gekregen van 13 van de 24 PZ's

Het rook- en vuurverbod is van kracht geweest tussen 6 juli 2018 en 17 augustus 2018. Er werden in die periode 259 meldingen geregistreerd en 30 PV's opgesteld. Waar mogelijk werd gebruik gemaakt van GAS boetes maar deze worden door sommige zones ook vermeld als PV.

De politiebepalingen met betrekking tot de waterbesparende maatregelen (sproeien + captatie) waren van kracht tussen 24 juli 2018 en 17 augustus 2018. In die periode werden 117 meldingen geregistreerd en 5 PV's opgesteld. Geen van de zones maakt melding van GAS boetes bij de handhaving van dit besluit. De spreiding van de meldingen ziet er als volgt uit:

- 11 meldingen met betrekking tot zwembaden
- 61 meldingen met betrekking tot sproeien
- 21 meldingen met betrekking tot wassen
- 24 meldingen met betrekking tot captatie

Zeker 2 van de 5 PV's werden opgesteld naar aanleiding van het sproeiverbod. Op dit moment kennen we de aanleiding voor de overige PV's nog niet.

De Vlaamse Waterweg meldde geregeld dat het zwemverbod op een aantal plaatsen onvoldoende of zelfs niet gehandhaafd wordt.

Gelet op de vakantieperiode, en het tijdstip van de overtredingen, is handhaving moeilijk voor de Vlaamse Waterweg. De handhaving van het zwemverbod is niettemin cruciaal, gelet op de risico's van zwem- en duikpartijen op tal van plaatsen. Burgemeesters die de problematiek minimaliseerden zijn daarop aangesproken en verzocht om in te zetten op correcte handhaving, in het belang van de veiligheid en gezondheid van hun inwoners.

5. Evaluatie en aanbevelingen

Vanuit de coördinatiegroep droogte en waterschaarste in de provincie Antwerpen worden volgende appreciaties en aanbevelingen gedaan:

Droogtecommissie

- De coördinerende rol van de Droogtecommissie, de wekelijkse opvolging van de situatie via de CIW-werkgroep waterschaarste- en droogterisicobeheer, en de snelle communicatie van de belangrijkste besluiten via e-mail, worden als zeer positief ervaren.
- Het inwinnen van informatie gebeurde in het begin (eerste weken van juli) nochtans ongecoördineerd. Verschillende instanties zoals drinkwaterbedrijven, VMM, Aquafin,... werden vanuit verschillende hoeken (dienst Noodplanning, diensten gouverneur,...) bevestigd. Hoewel er o.a. via VMM en de bekkensecretariaten op werd gedrukt dat de CIW haar coördinerende rol uitoefende, werd dit pas echt zichtbaar na de eerste Droogtecommissie van 24/07/18. Op dat moment hadden een aantal provinciegouverneurs echter al zélf crisisoverleg georganiseerd en maatregelen getroffen. Voor de toekomst is het aangewezen dat de CIW-werkgroep waterschaarste- en droogterisicobeheer, en desgevallend ook de Droogtecommissie, sneller anticipeert op kritieke situaties en dus vroeger samen komt om de toestand te beoordelen, zodat de nodige generieke maatregelen op zo uniform mogelijke wijze, gelijktijdig en door alle provinciegouverneurs kunnen getroffen worden.
- Op verschillende momenten werd een probleem vastgesteld met de representativiteit van de Droogtecommissie:
 - na de Droogtecommissie van 24/07/18 bleek dat sommige aanbevelingen niet gevolgd werden door een aantal provinciegouverneurs (o.a. sproeiverbod voor alle soorten water). Dit zorgde voor verwarring bij de implementatie van het advies.

- Vanuit de Droogtecommissie werd op 13/09/18 geadviseerd om het captatieverbod op te heffen, evenwel met behoud van dit captatieverbod op een aantal waterlopen waar dit plaatselijk van belang blijft. De opsomming van waterlopen suggereerde dat deze oefening gebiedsdekkend gebeurd was. Nochtans bleken in de provincie Antwerpen beide waterbeheerders van onbevaarbare waterlopen van mening dat een deel van de waterlopen nog niet klaar was voor een opheffing van het captatieverbod. Het is essentieel dat gouverneurs én de lokale waterbeheerders de ruimte hebben om, in overleg met mekaar en andere relevante actoren, de nodige verfijningen aan te brengen en desgevallend af te wijken van het (generieke) advies van de Vlaamse droogtecommissie. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de (ecologische) toestand op het terrein voldoende (en meer dan vandaag) in rekening wordt gebracht bij de totstandkoming van de adviezen van de Vlaamse Droogtecommissie.

Algemeen

- O.a. met het oog op de (lokale) communicatie is het essentieel dat de adviezen op Vlaams niveau inhoudelijk goed onderbouwd zijn.
- Het is belangrijk dat er een eenduidige relatie is en blijft tussen de kleurcodes en de te nemen maatregelen per code.
- Naast de nood aan een uniforme generieke aanpak, is het zinvol dat er tegelijkertijd een gebiedsgerichte toestandsevaluatie gebeurt, met het oog op eventuele verfijning van maatregelen tot op het niveau van de provincie. De coördinatiegroep droogte en waterschaarste in de provincie Antwerpen is hiervoor een nuttig instrument gebleken.
- O.l.v. gouverneur Berx zal voor de provincie Antwerpen op korte termijn overleg opgestart worden over structurele oplossingen. Het is daarbij van belang dat ook op Vlaams niveau het nodige, conceptuele en kaderende werk wordt verricht, o.m. ook om te vermijden dat in de verschillende provincies dubbel werk wordt verricht. Ook vanuit de CIW is structurele actie nodig op korte termijn om (1) de impact van een volgende droogte te verkleinen en (2) de aanpak van een volgende droogte verder te optimaliseren. Er moet ook nagedacht worden over maatregelen op korte termijn, die tegen de volgende droogteperiode (2019?) hun nut moeten kunnen bewijzen.
- Er moet gemonitord worden hoe lang het duurt alvorens de toestand zich effectief normaliseert. De vraag rijst wanneer alle reserves voldoende c.q. volledig opnieuw zijn aangevuld. Momenteel wordt gevreesd voor onvoldoende herstel, waardoor er bij een volgende droogteperiode mogelijks meer en/of sneller schade te verwachten is. Een goede monitoring is evenzeer van belang om onderbouwd maatregelen aan te passen en/of op te heffen.
- In het kader van de handhaving is het aangewezen om duidelijke afspraken te maken over hoe meldingen en PV's geregistreerd moeten worden, zodat een correcte interpretatie van de gegevens mogelijk is.

Rook- en vuurverbod

- Het rook- en vuurverbod en de procedures verbonden aan de bepaling van een brandwaarschuwingindex (BWI) zullen deel uitmaken van een aparte evaluatie in het najaar met ANB, vertegenwoordigers van de brandweer en de Dienst Noodplanning. Volgende aandachtspunten komen daar al zeker aan bod:
 - Strikt omschrijven in welke natuurgebieden het verbod van toepassing is
 - Nadenken over de geografische gebieden waarbinnen een BWI moet bepaald worden (volledige provincie als één gebied, of opdelingen maken op basis van de vegetatie en actuele toestand)
 - De acties verbonden aan de verschillende kleurencodes van de BWI herbekijken
 - Afstemming met gemeentelijke rook- en vuurverboden

Captatieverbod onbevaarbare waterlopen

- Er zijn een aantal (technische) aspecten waar de CIW zich best verder in verdiept:
 - o Voor de onbevaarbare waterlopen hebben de waterbeheerders geen zicht op hoeveel water, waar, door wie, gecapteerd wordt. Het is nodig dat hier meer zicht op wordt gekregen, bijvoorbeeld via een meldingsplicht.
 - o we stelden vast dat er onvoldoende kennis/monitoring van waterstanden en beschikbaar water is om op een gedifferentieerde manier te kunnen werken inzake captatieverbod
 - o Is het zinvol/haalbaar om objectieve, gedifferentieerde minimale peilen en/of zuurstofgehalten (ecologische draagkracht) te bepalen in functie van hetzij een gedifferentieerd captatieverbod, hetzij uitzonderingen op een algemeen captatieverbod?
 - o Er is nood aan informatie over de mate waarin gebruik is gemaakt en/of kan/zal gemaakt worden van alternatieven. Hierover bestaan tegenstrijdige signalen (vb. lange wachtrijen voor effluent RWZI's vs. landbouwers die melden dat het financieel niet rendabel is om een loonwerker elders water te laten ophalen voor besproeiing). Dit heeft enerzijds te maken met de beschikbaarheid van grondwaterwinningen, en anderzijds met de differentiatie in de landbouwsector in een gebied. Aardappelcontracten zal men bijvoorbeeld te allen tijde proberen na te komen gezien de financiële gevolgen en de mogelijke gevolgen naar een volgende contractperiode. Bijkomende informatie m.b.t. landbouwpraktijken en een gebiedsgerichte vertaling ervan is nodig om gericht naar goede alternatieven te zoeken.
 - o Mogelijke alternatieve waterbronnen dienen verder uitgewerkt te worden: grondige inventarisatie, oplossen van praktische en/of juridische knelpunten, efficiënte communicatie over de beschikbaarheid, praktische organisatie m.b.t. bedeling,... Voorbeelden: (1) Er wordt op gewezen dat verscheidene RWZI's ofwel onbemand waren, ofwel enkel open waren tijdens de kantooruren. (2) Er is afstemming nodig tussen de waterbeheerder en Aquafin over de mogelijke impact op de waterloop. Aquafin geeft in publicaties aan dat de waterloop steeds de eerste prioriteit is, maar het is voor VMM en de provincie niet duidelijk welke criteria Aquafin hiervoor hanteert.
 - o Er is nood aan een duidelijk afsprakenkader over het afschalen van eventueel toekomstige captatieverboden (criteria: voldoende of volledig herstel, 'zou een captatieverbod in de nieuwe context (nieuwe waterstanden, toegenomen effectieve en verwachte regenval, daling temperatuur...) ingevoerd zijn?; risico op noodzaak nieuwe maatregelen bij gelijktijdige, massale captatie om voorraden aan te vullen...)
 - o Er blijken onduidelijkheden te bestaan met betrekking tot wie effectief recht heeft om uit waterlopen water te capteren. Een grondige inventaris hierover is noodzakelijk.
 - o Na de eerste regen kwamen er snel vragen over hoe lang het captatieverbod nog zou gehandhaafd worden. Een goede en onderbouwde communicatie op dat ogenblik is aangewezen. Desnoods kon worden volstaan met de generieke mededeling dat de situatie op de voet gevolgd wordt. Wanneer dit kan geduid worden met regenhoeveelheden en waterpeilen (oppervlakte en grondwater) geeft dit aan dat de monitoring ook effectief gedetailleerd gebeurt.

Blauwalgenproblematiek

- Het is belangrijk dat het blauwalgenverbod niet langer van kracht blijft dan nodig. Daarom is afdoende monitoring zeer belangrijk, in het bijzonder ook van de besmette kanalen. Er is momenteel geen systematische opvolging. De Vlaamse Waterweg wijst er op dat de monitoring van de waterkwaliteit, noch het eigenlijke waterkwaliteitsbeheer onder hun

bevoegdheid/expertise valt. De analyse van de stalen gebeurt momenteel door een beperkt aantal beschikbare experten binnen VMM, maar dit slechts in de mate van het mogelijke. Het is aangewezen dat VMM, de Vlaamse Waterweg en het Agentschap Zorg en Gezondheid tegen de zomer van 2019 een werkwijze/kader uitwerken voor staalnames en analyses buiten de officiële zwem- en recreatiewateren.

- Er dient een duidelijk en onderbouwd standpunt te komen over welke maatregelen proportioneel en nodig zijn na een visuele vaststelling van blauwalgen (welke beperkingen / in welk gebied). Zo leeft er bijvoorbeeld veel frustratie bij hengelaars (hengelen wordt gevat door het politiebepsluit, in Nederland is hengelen niet verboden bij vaststelling blauwalg, er wordt enkel gewaarschuwd voor de risico's). Bovendien moet verder worden uitgeklaard of en wanneer een politiebepsluit (burgemeester / gouverneur) nodig is. Momenteel wordt vastgesteld dat verschillende vaststellingen leiden tot verschillende maatregelen:
 - o Op bevaarbare waterlopen en waterwegen: vraag van Vlaamse Waterweg naar politiebepsluit gouverneur;
 - o Recreatie- en zwemwater: vraag Agentschap Zorg en Gezondheid naar besluit burgemeester;
 - o Op niet gecategoriseerde waterlopen/partijen: geen actie / info aan het publiek (zie foto hieronder);

Er moet dus nagedacht worden over de wenselijkheid van de huidige manier van werken op verschillende sporen

- Er is meer afstemming nodig tussen de Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Waterweg en het agentschap Zorg en Gezondheid. Enkele aanleidingen voor dit pleidooi:

- We werden geconfronteerd met een situatie waarbij VMM geen blauwalgen vaststelt en de Vlaamse Waterweg wel blauwalgen vaststelt.
- We werden geconfronteerd met een situatie waarbij staalname en analyse (VMM) geen toxische stoffen concludeert (of < dan de norm van 20microgram/l) terwijl een visuele waarneming van blauwalgen (Vlaamse Waterweg) het handhaven van het politiebepaling motiveert.
- We werden (meerdere malen) geconfronteerd met een advies “*zeer goede kwaliteit*” op www.kwaliteitzwemwater.be terwijl voor betreffende gebied (kanaal) een politiebepaling van de gouverneur van kracht is. Dit is zeer verwarrend voor de burger.
- Er is nood aan een duidelijk afsprakenkader over het afschalen van eventueel toekomstige politiebepalingen t.g.v. vaststelling blauwalgen (hoe monitoren / analyseren (wie doet / betaalt wat), wanneer verbod opheffen, gradueel / gebiedsgericht of in één beweging, ...
- Het is zinvol en wenselijk dat de info die nu beschikbaar wordt gesteld aan burgemeesters via het Agentschap Zorg en Gezondheid (wanneer blauwalgen worden vastgesteld op zwem- of recreatiewater), ook en altijd in alle andere relevante gevallen aan de burgemeesters wordt bezorgd (vb. bij blauwalgendetectie op kanalen).
- Er moet binnen de CIW bekeken worden hoe captatie- en recreatieverboden in de praktijk duidelijk kenbaar gemaakt worden. Het gaat immers over verbodsbepalingen over trajecten van ettelijke kilometers.

Bijlagen:

1. Rook- en vuurverbod van 06/07/18 (opgeheven op 17/08/18)
2. Politiebepaling waterbesparende maatregelen van 24/07/18 (opgeheven op 26/07/18)
3. Politiebepaling waterbesparende maatregelen en captatieverbod onbevaarbare waterlopen van 26/07/18 (opgeheven op 13/08/18)
4. Politiebepaling captatieverbod t.g.v. blauwalgen Bocholt-Herentals (deel) en kanaal naar Beverlo van 07/08 (opgeheven op 20/09/2018)
5. Politiebepaling captatieverbod t.g.v. blauwalgen Bocholt-Herentals (volledig) en kanaal naar Beverlo van 09/08 (opgeheven op 20/09/2018)
6. Politiebepaling captatieverbod t.g.v. blauwalgen in kanaal Dessel-Turnhout-Schoten van 10/08 (opgeheven op 20/09/18)
7. Politiebepaling waterbesparende maatregelen en captatieverbod onbevaarbare waterlopen van 13/08/18 (opgeheven op 17/08/18)
8. Politiebepaling bijkomend captatieverbod en verbod op zachte recreatie voor Kanaal Dessel-Kwaadmechelen van 23/08/2018 (opgeheven op 20/09/18)
9. Politiebepaling captatieverbod onbevaarbare waterlopen van 17/08/18 (opgeheven op 14/09/18)
10. Verslag Coördinatiegroep droogte en waterschaarste provincie Antwerpen 26/07/18
11. Verslag Coördinatiegroep droogte en waterschaarste provincie Antwerpen 13/08/18
12. Verslag overleg blauwalgenproblematiek provincie Antwerpen 27/08/18
13. Kantschriften bij het captatieverbod onbevaarbare waterlopen